

ΠΡΑΚΤΙΚΑ
1^{ου} ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΥ ΣΥΜΠΟΣΙΟΥ

| Πανεπιστήμιο Πατρών |
| Περιφερειακή Διεύθυνση Π/βαθμιας & Δ/βαθμιας
Εκπαίδευση Δυτικής Ελλάδας |
| Δ.Η.Π.Ε.Θ.Ε. Πάτρας |
| DERIDAncetheatre Ensemble |
| Δίκτυο Εκπαιδευτικών NetDAS |

Πάτρα 2016

Επιστημονικό Συμπόσιο
- Παραστατικές Τέχνες στην Εκπαίδευση -

Συλλογικότητα & Παρηγορία

17 Μαΐου 2016 - Πάτρα

Πανεπιστήμιο Πατρών
Περιφερειακή Διεύθυνση Π/βάθμιας και
Δ/βάθμιας Εκπαίδευσης Δυτικής Ελλάδας
ΔΗ.Π.Ε.Θ.Ε. Πάτρας
DERIDAncetheatre Ensemble
Δίκτυο Εκπαιδευτικών NetDAS

|DAS| ΠΡΟΤΑΣΗ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΧΟΡΟΘΕΑΤΡΟΥ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

[ειδικά διαμορφωμένης μεθοδολογίας]

για ενίσχυση της αυτοπεποίθησης & της πρωτοβουλίας, της συνεργατικής & συναισθητικής στάσης, για την επικοινωνία & την αλληλεγγύη στην ομάδα

Μαρία -Μάρω ΓΑΛΑΝΗ PhD in Rhythm & Theatric game

Ε.Ε.Π. Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης,

Πανεπιστήμιο Πατρών

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Υλοποιήσαμε την εκτεταμένη διδακτική παρέμβαση |DAS| «ο χορός ενώνει συγκρατεί, παρηγορεί» (στην οποία περιέχονται επιπλέον η ενδυνάμωση των μαθητών και η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών) σε δημοτικά και γυμνάσια, μέσω μοντέλου/μεθόδου χοροθεάτρου για παιδιά και εφήβους. Σκοπός της μελέτης ήταν να διερευνηθεί η σχέση ανάμεσα στη χοροθεατρική εκπαίδευση και την επίδρασή της στην αυτοπεποίθηση και στην ανάληψη πρωτοβουλιών, την ενίσχυση της συνεργατικής και συναισθητικής στάσης, της επικοινωνιακής δεξιοτήτας, του ενδιαφέροντος και της αλληλεγγύης στην ομάδα. Στη μελέτη συμμετείχαν συνολικά 855 μαθητές Δημοτικών και Γυμνασίων Αχαΐας. Ταξινομήθηκαν σε δυο ομάδες πειραματική και ελέγχου. Ως κατάλληλο ερευνητικό μοντέλο επιλέξαμε την έρευνα δράσης, εμπριέχουσα και μελέτες περίπτωσης. Τα δεδομένα τα συλλέξαμε με: ερωτηματολόγια, παρατήρηση, σημειώσεις πεδίου, ημερολόγια εργασίας, βιντεοσκόπηση και στοχευμένη συνέντευξη. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι, σε μαθητές (παιδιά και εφήβους) που είχαν συστηματική συμμετοχή σε εργαστήρια χοροθεατρικής αγωγής/DAS, υπήρξε σημαντική επίδραση στην αυτοπεποίθηση και τη λήψη πρωτοβουλιών, και σημαντική επίσης επίδραση στην επιθυμία και δεξιοτητα επικοινωνίας, το ενδιαφέρον και την αλληλεγγύη σε σχέση με αντίστοιχης ηλικίας μαθητές, οι οποίοι δεν είχαν συμμετοχή σε ομάδα DAS. Αναδείχθηκε με αυτόν τον τρόπο η σημασία της χοροθεατρικής αγωγής και η λειτουργικότητα του μοντέλου DAS στην ανάπτυξη της αυτοπεποίθησης, της συνεργασίας, της επικοινωνίας και της αλληλεγγύης.

Λέξεις-κλειδιά: χοροθέατρο συνεργατική συναισθητική στάση επικοινωνία αλληλεγγύη.

ABSTRACT

|DAS| PROPOSAL FOR THE INTRODUCTION OF A DANCETHEATRE PROGRAM FOR THE COMPULSORY EDUCATION

[Based on a specially modified methodology]

**for the enhancement of self-confidence and initiative, of co-operative and empathetic attitude for
communication and group fellowship**

We have realized an extensive teaching intervention “dance connects, holds, comforts” (in which the awareness of the students and the education of teachers are also included) in elementary and junior high schools through a dancetheatre method for children and teenagers: DAS. The aim of this study was to study the relationship between the dancetheatre education and the enhancement of co-operative and empathetic

attitude, communication skills, interest, and team fellowship. A random sample was used. 855 elementary and junior high school students participated in the study. The students were grouped into two groups: the experimental group that included children and teenagers / students. Active research including case studies was selected as the most suitable research tool. Data was collected through observation, logbooks, field notes, photographs, videos, questionnaires, and targeted interviews. The results showed that training in DAS program had an important impact on the development of self-confidence and initiative, and students that actively participated in the DAS dancetheatre workshops demonstrated significantly increased wishfulness for participate communication skills, interest (experimental group) compared to those of the control group. This corroborates the importance of DAS dancetheatre teaching and the functionality of this teaching model in the development of the self-confidence and initiative, co-operation, communication, and team fellowship.

Keywords: *Dancetheatre, self-confidence, initiative, cooperative, Empathy attitude, communication skills, group fellowship*

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1 ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ DAS

Η πρόταση αντανακλά την πρόθεσή μας να δημιουργήσομε συνθήκες κοινότητας, συναδελφικότητας και παρηγορίας στο σχολείο ώστε να διαμορφωθεί ένα ισχυρό σχολικό παιδαγωγικό– ανθρωπιστικό περιβάλλον. Έχει αντικείμενο τη συστηματική μελέτη και κατανόηση της τέχνης του χοροθεάτρου ως ένα ουσιαστικό μέσο έκφρασης, αισθητικής και συνεργατικής καλλιέργειας .

Το χοροθέατρο αφορά στο θέατρο και το χορό, τέχνες σωματικές & οι δύο, άρα υποστηρικτικές της υποκειμενικότητας, της διυποκειμενικότητας και της αληθινής επικοινωνίας. Για τη μέθοδο|DAS| συντέθηκαν οι τεχνικές του δημιουργικού χορού κατά Rudolf Von Laban και του θεατρικού παιχνιδιού κατά Miguel Demuyneck αναπλάθοντας τους διαχρονικούς κώδικες των δύο τεχνών σε μια νέα χορογραφική, επιτελεστική γραφή: το χοροθέατρο για παιδιά και εφήβους. Φιλοσοφικό υπόβαθρο της μεθόδου αποτελεί η φαινομενολογική προσέγγιση του Merleau-Ponty. «Έτσι όπως το σώμα μου, (σαν το σύστημα όλων των σημείων που με κρατούν στον κόσμο), θεμελιώνει την ενότητα των αντικειμένων που αντιλαμβάνομαι, με το σώμα του άλλου [...] αποσπάται από το να γίνει ένα με τα φαινόμενα, μου προσφέρει το έργο της αληθινής επικοινωνίας και απονέμει στα αντικείμενα μου τη νέα διάσταση της διυποκειμενικότητας ή της υποκειμενικότητας.»

Κάθε μέθοδος χρειάζεται να δοκιμαστεί και για μας υπήρξε ευκαιρία το πρωτόκολλο συνεργασίας Περιφερειακής Διεύθυνσης Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Δυτικής Ελλάδας και Πανεπιστημίου Πατρών, η προθυμία του ΔΗ.Π.Ε.Θ.Ε. Πάτρας καθώς και η γενναιοδωρία ερμηνευτών της DERIDancetheatre Ensemble |χοροθεατρική ομάδα του «DERIDA»| να στηρίξουν το πρόγραμμα DAS.

1.1.1.Στόχος αναφοράς του προγράμματος είναι

- Εκπαιδευτικοί της υποχρεωτικής εκπαίδευσης
- Μαθητές της υποχρεωτικής εκπαίδευσης
- Φοιτητές του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης

1.1.2 Άξονες υλοποίησης του προγράμματος DAS (2013-2016)

- Εκπαιδευτικός και καλλιτεχνικός
- Ερευνητικός

1.1.3. Κύρια βήματα υλοποίηση εκπαιδευτικού & καλλιτεχνικού μέρους

- Εισαγωγική φάση
- Ημερίδα ενημερωτική προγράμματος τρόπος συμμετοχής-επιλογή σχολείων.
- Κυρίως φάση
 - i. Προετοιμασία
 - ✓ Εντατική επιμόρφωση εκπαιδευτικών 90 ώρες
 - ✓ Εκπαίδευση στην εμπύχωση και προετοιμασία χοροθεατρικής παράστασης φοιτητών ΠΤΔΕ performers DERIDAncetheatre Ensemble.
 - ii. Μέρος την παρέμβαση
 - ✓ Ευαισθητοποίηση μαθητών μέσω παρακολούθησης παράστασης των χορευτών & φοιτητών
 - ✓ Επιλογή χοροθεατρικής ομάδας του κάθε σχολείου
 - ✓ Λειτουργία της, με επικεφαλής τους εκπαιδευμένους κατά την εντατική επιμόρφωση στο χοροθέατρο δασκάλους, με στόχο έργου χοροθεατρική σύνθεση για συμμετοχή σε Φεστιβάλ χοροθεάτρου
 - ✓ Τελική φάση
 - i. Φεστιβάλ στο Δημοτικό θέατρο της Πάτρας (παραστάσεις, εργαστήρια και διαλέξεις για την τέχνη του χοροθεάτρου)
 - ii. Επιμόρφωση εκπαιδευτικών
 - ✓ Δύο εντατικά προγράμματα εκπαίδευσης παρακολούθησαν 46 εκπαιδευτικοί, διαφόρων ειδικοτήτων, από 16 δημοτικά και γυμνάσια της Αχαΐας με διάρκεια 60 ώρες διδασκαλίας θεωρίας και πρακτικής και 30 ώρες μελέτης εκπαιδευτικού υλικού και εκπόνησης εργασίας
 - ✓ Δυο επιστημονικές Ημερίδες & δράσεις συνεργασίας με τα Πολιτιστικά Τμήματα Εκπαίδευσης Αχαΐας & Δήμο Πάτρας υλοποιήθηκαν επτά ταχύρυθμα σεμινάρια, 42 ωρών συνολικά, εισαγωγικά στο χοροθέατρο τα οποία παρακολούθησαν 242 εκπαιδευτικοί
 - iii. Εκπαίδευση μαθητών
 - ✓ Εργαστήρια 36 ώρες [2ωρες εβδομαδιαίες εργαστηριακές συναντήσεις χοροθεάτρου επί 4 μήνες] παρακολούθησαν 432 μαθητές οι οποίοι ήταν κατανεμημένοι σε 25 σχολικές ομάδες χοροθεάτρου στα 16 δημοτικά και γυμνάσια σχολεία της Αχαΐας που επιλέχθηκαν στο DAS πρόγραμμα

✓ 2867 μαθητές [760 από 4 Γυμνάσια της Πάτρας και 2107 μαθητές από 12 δημοτικά σχολεία της Αχαΐας] είχαν την ευκαιρία να παρακολουθήσουν εισαγωγικά εργαστήρια χοροθεάτρου, διάρκεια 4 διδακτικών ωρών

Το εγχείρημα που ολοκληρώθηκε μέσω της μεθόδου «διευρυμένης» αλληλοδιδασκτικής συμπεριλάμβανε τετράωρα εισαγωγικά εργαστήρια χοροθεάτρου τα οποία παρακολούθησαν 2867 μαθητές και υλοποιήθηκαν από έξι χορευτές της DERIDAnce theatre Ensemble και 52 φοιτητές του Π.Τ.Δ.Ε. Πανεπιστημίου Πατρών. Έλαβαν δε, χώρα μετά από χοροθεατρική παράσταση που αυτοί (φοιτητές και χορευτές) έδωσαν στις αυλές των επιλεγμένων σχολείων. Στόχευαν στην ευαισθητοποίηση των μαθητών για την τέχνη του χοροθεάτρου και αποτελούσαν ξάφνιασμα για αυτούς (τους μαθητές) καθώς δεν γνώριζαν τίποτα από πριν για το καλλιτεχνικό συμβάν.

Εικόνα 1: Εκπαίδευση δασκάλων

Εικόνα 2: Εκπαίδευση φοιτητών

Εικόνα 3: Εκπαίδευση μαθητών

1.1.4. Το καλλιτεχνικό παραγόμενο του προγράμματος αφορά σε:

- Παραστάσεις που έδωσαν 60 χορευτές & φοιτητές στις αυλές 16 σχολείων
- Παραστάσεις, 23 στον αριθμό, στις οποίες συμμετείχαν 441 μαθητές, στα τρία Φεστιβάλ Τέχνης που έγιναν στο Θέατρο 2013, Μάιο 2015 & Μάιο 2016.
- Παρουσιάσεις χορογραφιών των εκπαιδευομένων δασκάλων στο πλαίσιο της εκπαίδευσής τους σε συναδέλφους τους και στους μαθητές τους

Εικόνα 4: από τις παραστάσεις που έδωσαν φοιτητές και χορευτές στις αυλές σχολείων

Εικόνα 5: από τις παραστάσεις που έδωσαν φοιτητές και χορευτές στις αυλές σχολείων

Εικόνα 6: από παραστάσεις μαθητών στο Δημοτικό θέατρο Απόλλων Πάτρα

2. ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟΥ ΜΕΡΟΥΣ – ΜΕΘΟΔΟΣ

2.1. Οι λόγοι για τους οποίους αποφασίσαμε παρέμβαση με χορό & θέατρο είναι:

- Η σύγχρονη επιστημονική βιβλιογραφία έχει αναδείξει το σημαντικό ρόλο του χορού και του θεάτρου στην ενίσχυση της αυτοπεποίθησης, της επικοινωνιακής & της συνεργατικής στάσης στην παιδική και εφηβική ηλικία.
- Και οι δυο υποστηρίζουν εμφαστικά την διαδικασία και την ανάπτυξη κριτικής σκέψης για την λύση προβλημάτων.
- Επιμένουν στον τρόπο της δημιουργικής μεθόδου διδασκαλίας, τρόπος ο οποίος υπερασπίζεται τον ενεργητικό ρόλο του προσώπου στη μάθηση.
- Λειτουργούν σε ομάδα και η γνώμη του άλλου, η διαφορετική θεώρηση του κόσμου, είναι το πιο σημαντικό κοινωνικό χαρακτηριστικό της τέχνης.
- Για τα παιδιά η κατανόηση της υποκειμενικής ματιάς, κάθε μέλους της ομάδας κι η ενίσχυση της συνεργατικής και συναισθητικής στάσης πλουτίζει τη δυνατότητα να αντιμετωπίζεται κριτικά η κοινωνική πραγματικότητα και δημιουργεί την αρχή για έναν πολιτισμό που ενώνει, συγκρατεί και παρηγορεί τον άνθρωπο. Με αυτό το δεδομένο αποφασίσαμε διδακτική παρέμβαση με τις δυο αυτές τέχνες ώστε να φωτιστεί με ένα ιδιαίτερο και ουσιαστικό τρόπο η υποκειμενικότητα, η ετερότητα και η πολλαπλότητα. Αφού την καταρτίσαμε, την πραγματοποιήσαμε εκτεταμένα και τέλος αφού την αναγνωρίσαμε ως μοντέλο/μέθοδο χοροθεάτρου για παιδιά και εφήβους: DAS την αξιολογήσαμε

2.2 Για τον σχεδιασμό και τη μεθοδολογία του DAS βασιστήκαμε στο «Πρόγραμμα Σπουδών για την Εκπαίδευση στον Πολιτισμό /Χορός - Κίνηση για παιδιά Προσχολικής Ηλικίας και Δημοτικού Σχολείου» και στον «Οδηγό για τον Δάσκαλο: Εργαλεία για τη Διδασκαλία προσέγγιση των Προγραμμάτων Σπουδών / Χορός-Κίνηση για την Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση» η

κατάρτιση, σύνταξη, συγγραφή και επιμέλεια των οποίων έχει εκπονηθεί από εμάς (Δρ. Μαρία - Μάρω Γαλάνη και Μαριέλα Νέστρα ως εμπειρογνώμονες στο Ευρωπαϊκό πρόγραμμα ΕΣΠΑ 2007 – 2013, στο πλαίσιο της πράξης «Νέο σχολείο»/ σχολείο 21ου αιώνα - Νέο πρόγραμμα σπουδών και Εργαλεία για τη διδασκαλία, εγκεκριμένο από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, Ελληνικό Υπουργείο Παιδείας & Δια Βίου Μάθησης.

2.3. Στη μελέτη μας έγινε προσπάθεια να διερευνηθεί η σχέση ανάμεσα στην χοροθεατρική εκπαίδευση και :

- την ενίσχυση της αυτοπεποίθησης και πρωτοβουλίας
- της συνεργατικής και συναισθητικής στάσης
- της επικοινωνίας, του ενδιαφέροντος και της αλληλεγγύης στην ομάδα

2.4 Διδακτικές και παιδαγωγικές επιλογές

Επιμείναμε στον τρόπο της δημιουργικής μεθόδου διδασκαλίας. Τρόπος ο οποίος υπερασπίζεται τον ενεργητικό ρόλο του προσώπου στη μάθηση.

Κάθε πρόσωπο απαντά στο «how» με ενσυνείδητη αντίδραση, ατομική υποκειμενική με φαντασία και αυτοπεποίθηση αλλά και προσαρμοστικότητα και συνεργασία στο πλαίσιο της ομάδας. δάσκαλος προσφέρει μαζί με το θέμα βασικές πληροφορίες γι' αυτό, οργανώνει τη μαθησιακή κατάσταση προσδιορίζοντας το «τι» και ζητά από τα παιδιά να διερευνήσουν το «πώς», μέσα από τις δραστηριότητες των βασικών κινήσεων, τη δομή της κίνησης, του παιχνιδιού στο χώρο και το χρόνο, της κινητικής μετάφρασης των λέξεων, με ιδιαίτερη αξία των εναλλακτικών οπτικών που μπορούν να προκύψουν για κάθε θέμα.

2.5.Κύρια ερευνητική υπόθεση

Σε μαθητές δημοτικού και γυμνασίου με συστηματική συμμετοχή σε εργαστήρια χοροθεατρικής αγωγή θα ευδοκιμήσει:

- η επικοινωνία, το ενδιαφέρον και η αλληλεγγύη στην ομάδα
- θα ενισχυθεί η συνεργατική και συναισθητική στάση απέναντι στο συμμαθητή και συνάνθρωπο
- παράλληλα με τη θετική επίδραση στην αυτοπεποίθηση & πρωτοβουλία

2.6 Μέθοδος

Η έρευνα μας είναι έρευνα δράσης εμπειρέχουσα μελέτες περίπτωσης

2.7 Συμμετέχοντες

Συνολικά 855 μαθητές Δημοτικών και Γυμνασίων Αχαΐας. Ταξινομήθηκαν σε δυο ομάδες πειραματική και ελέγχου.

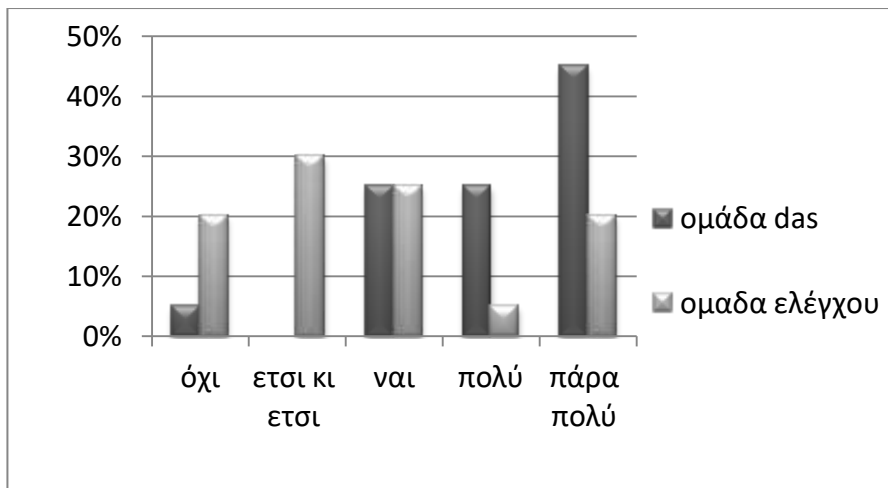
- Την πειραματική ομάδα αποτέλεσαν 426 μαθητές Δημοτικού και Γυμνασίου που είχαν, για διάστημα ενός περίπου εξαμήνου, συστηματική και ενεργό συμμετοχή στην ομάδα χοροθεάτρου.
- Την ομάδα ελέγχου αποτέλεσαν 429 μαθητές Δημοτικών & Γυμνασίων Αχαΐας που είχαν μοναδική συμμετοχή στην έναρξη του προγράμματος κατά τη συνάντηση ευαισθητοποίησης/ στο πρώτο εργαστήριο χοροθεάτρου.

2.8 Εργαλεία για τη συλλογή δεδομένων

- Ερωτηματολόγια
- Παρατήρηση
- Σημειώσεις πεδίου
- Ημερολόγια εργασίας,
- Φωτογραφίες
- Βιντεοσκόπηση
- Στοχευμένη συνέντευξη σε ομάδα εστίασης

2.9 Τα αποτελέσματα /προκαταρκτικά (in progress)

Παρουσιάζουμε μια πρόγερση των αποτελεσμάτων

Γράφημα 1 απαντήσεις στην ερώτηση
«Θα ήθελες ο χορός να διδάσκεται στο σχολείο σου»

- Σε ότι αφορά στη σχέση των μαθητών με το χορό παρατηρούμε ότι τα παιδιά και οι έφηβοι που είχαν συστηματική συμμετοχή σε εργαστήρια χοροθεατρικής αγωγή/DAS, απέκτησαν ξεκάθαρη άποψη για την εισαγωγή της μεθόδου στο σχολείο τους, ενώ σε ποσοστό 30% οι μαθητές που δεν συμμετείχαν στο das project, απαντούν «έτσι κι έτσι» (δισταγμός και αδυναμία να τοποθετηθούν) κι εδώ συγκεντρώνεται το μεγαλύτερο ποσοστό των απαντήσεών τους, ένα ποσοστό 20% απαντά αρνητικά και οι μισοί απαντούν θετικά. Στην ομάδα αυτή ποσοστό 50% των μαθητών απαντούν θετικά (25% ναι, 20% πολύ ένα μικρό μόνο ποσοστό 5% πάρα πολύ. Στην ίδια ερώτηση οι μαθητές της ομάδας das απαντούν σε ποσοστό 95% θετικά (25% ναι, 25 % πολύ, 45% πάρα πολύ κι ένα μικρό ποσοστό 5 απαντά όχι (γράφημα 1 από επεξεργασία μέρους των αποτελεσμάτων)
- Στα παιδιά και τους εφήβους που είχαν συστηματική συμμετοχή σε εργαστήρια χοροθεατρικής αγωγή/DAS, υπήρξε σημαντική επίδραση στην αυτοπεποίθηση και τη λήψη

πρωτοβουλιών. Διαπίστωση που αφορά στην πλειοψηφία των μετεχόντων μαθητών όπως δείχνουν οι παρατηρήσεις, τα ημερολόγια και σημειώσεις πεδίου των εκπαιδευτικών καθώς και οι γραπτές απαντήσεις των μαθητών στα ερωτήματα:

- ✓ Δεν μπορώ να τα καταφέρω μόνος/η μου //δεν έχω αυτοπεποίθηση
- ✓ Δυσκολεύομαι να αποφασίσω// δύσκολα παίρνω πρωτοβουλίες
- ✓ Φοβάμαι την απόρριψη
- ✓ Δεν εκφράζω τια σκέψεις μου γιατί δεν έχουν ενδιαφέρον
- ✓ Δεν εκφράζω τα συναισθήματα μου γιατί κάνεις δεν ενδιαφέρεται για αυτά

Η επίδραση στην αυτοπεποίθηση των μαθητών διαπιστώθηκε κυρίως από τις ανοιχτές απαντήσεις τους στην ερώτηση «τι μας προσφέρει το DAS»

- ✓ «Να με αγαπούν λίγο οι συμμαθητές μου» Μιλένα (κόρη οικονομικών μεταναστών από Βουλγαρία)
- ✓ «Να μπορώ να κουνηθώ από τη θέση μου μπροστά σε ένα γεμάτο θέατρο, να το κάνω αυτό το δύσκολο» Θωδωρής (Αγόρι με οριακή παχυσαρκία)
- ✓ «Εμπιστοσύνη στο εαυτό μας να απαντάμε δηλαδή με Ναι και Όχι ανάλογα πότε χρειάζεται» Γιώργος
- ✓ «Να δοκιμάζω, να τολμάω και να μη ντρέπομαι» Ειρήνη
- ✓ «Να είμαι συχνά ευχαριστημένη από τον εαυτό μου» Ζέτα
- ✓ «Να πιστεύω λίγο κι εγώ πως μπορώ» Αντώνης
- ✓ «Να τα καταφέρνω καλά» Μαρία Μαγδαλινή
- ✓ «Να λέω ιδέες και να γίνονται» Χρήστος
- ✓ «Να μπορώ να πηδάω ψηλά και να μην ντρέπομαι που είμαι και λίγο παχουλή» Δήμητρα

• Διαπιστώθηκε από την παρατήρηση, και αναδείχθηκε στα βιντεοσκοπημένα εργαστήρια η σημαντική επίδραση στην επιθυμία για επικοινωνία, ενδιαφέρον και αλληλεγγύη στην πλειοψηφία των μαθητών που είχαν συστηματική συμμετοχή σε εργαστήρια χοροθεατρικής αγωγής/ DAS

Σε όλους τους μαθητές που συμμετείχαν σε ομάδες DAS επιβεβαιώθηκε μεγαλύτερη ενίσχυση της συνεργατικής και συναισθητικής στάση. Στα ημερολόγια τους στην αρχή απαντούσαν σε ερωτήματα που αφορούσαν μόνο τους ίδιους (τι με δυσκόλεψε, τι μου άρεσε) αδιαφορώντας για ερωτήσεις που αφορούσαν συμμαθητές, με την πάροδο του χρόνου άρχισαν να απαντούν και να νοιάζονται για την ομάδα (ποιος έκανε κάτι ιδιαίτερο, τι μου άνοιξε το δρόμο, ποιος με βοήθησε ή ποιόν βοήθησα κλπ και οι απαντήσεις ήταν μια καλή κουβέντα για τους συμμαθητές τους. Αυτό επιβεβαιώνουν και οι παρατηρήσεις - διαπιστώσεις των ημερολογίων των εκπαιδευτικών η πλειοψηφία των οποίων συνοψίζεται στην πρόταση: «Στα διαλλείματα τρέχουν να δουλέψουν σε ομάδες για να μάθουν, να βοηθήσουν να δημιουργήσουν»

Η έρευνα μας βρίσκεται στην διαδικασία για την επεξεργασία των αποτελεσμάτων ωστόσο οι βιντεοσκοπήσεις, με σαφή τρόπο καταδεικνύουν πως όταν τα παιδιά βρεθούν σε περιβάλλον

συλλογικότητας τότε είναι απολύτως σίγουρο πως θα τείνουν στη συνεργασία και την ενσυναίσθηση.

3. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Το πρόγραμμα χοροθεάτρου, της ειδικά διαμορφωμένης μεθοδολογίας DAS, στην υποχρεωτική εκπαίδευση, έχει σημαντική επίδραση στην ενίσχυση της αυτοπεποίθησης & της πρωτοβουλίας, της συνεργατικής & συναισθητικής στάσης των μαθητών. Μπορεί να αποτελέσει ισχυρό μέσο για την ανάπτυξη επικοινωνιακών σχέσεων & την αλληλεγγύη στην ομάδα.

Επί πλέον παρατηρήσαμε ότι η χοροθεατρική αγωγή μπορεί να αποτελέσει σημαντική εκπαιδευτική προσέγγιση στο πλαίσιο της αποδοχής των μαθητών ΑμΕΑ, αλλοδαπών ή χαμηλής σχολικής απόδοσης από τους υπόλοιπους μαθητές του σχολείου. Παραδείγματα που στηρίζουν το παραπάνω:

- ✓ Συμμετοχή πέντε παιδιών με αυτισμό στα εργαστήρια και τις παραστάσεις άλλα με συνοδό κι άλλα χωρίς.
- ✓ Παιδιά με σοβαρές απώλειες που ενεργοποίησαν την έναρξη για ξεπέραςμα του πόνου
- ✓ Κορίτσι με πολύ χαμηλή φωνή μιλά δυνατά και καθαρά και η τάξη μαζί κι ο δάσκαλος μαθαίνουν πρώτη φορά για την απώλεια της μητέρας που έγκυος είχε αρνηθεί τη χημικοθεραπεία κι έχει πια μητριά
- ✓ Δύο παιδιά με πρόσφατο το θάνατος του πατέρα. Το ένα παιδί μίλησε για τον θυμό του, το άλλο σε άσκηση έδωσε στον Άδη μια κίνηση να την πάει παιχνίδι στον πατέρα του
- ✓ Παιδί με αφορμή παράσταση μίλησε για τον πόνο που του προκαλεί ο θάνατος αδερφού
- ✓ Βαριές οικογενειακές συγκρούσεις που εκφράζονται
- ✓ Παιδιά με προβλήματα με συγκέντρωσης που σιγά – σιγά αποκτούν η δυνατότητα να συντονιστούν και να συγκεντρωθούν στο έργο της ομάδας
- ✓ Ένα κορίτσι που κλαίει με το παραμικρό ζήτησε να μπει σε trio στη χορογραφία , χαμογέλασε απέκτησε παρουσία στην τάξη
- ✓ Παχύσαρκα παιδιά που καταφέρνουν να επιδείξουν ευλυγισία και να γίνουν πρώτη φορά παρουσίες στην τάξη

Οι διευθύνσεις στο διαδίκτυο

1. του προγράμματος DAS και 2. της ομάδας DERIDAncetheatre Ensemble

1. <http://danceartinschool.weebly.com/>
2. <http://deridancetheatreensemble.weebly.com/>

REFERENCES/INDICATIVE BIBLIOGRAPHY

Burrows, J. (2010) «A Choreographer's Handbook». London: Routledge.

Γαλάνη, Μ. (2010) «Ο Χορός στην Εκπαίδευση». Εκδόσεις Ιων|Ελλην, Αθήνα

Βαμβίλη, Κ. (2006) «Η αλληλοδιδασκτική μέθοδος στην Ελλάδα μέσα από γαλλικές πηγές» (διπλωματική εργασία Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Αθηνών), Αθήνα

Drewe Bergmann, S. (1996) «Creative dance: enriching understanding» Detseling Enterprises Ltd. Calgary, Alberta, Canada

Καστοριάδης, Κ. (1991) «Η δημοκρατία ως διαδικασία και ως καθεστώς», σελ. 276 στον τόμο «Η άνοδος της ασημαντότητας» Εκδόσεις Ύψιλον, Αθήνα

Joyce, M. (1994) «First steps in teaching creative dance to children». Mountain View, California: Mayfield.

Kott, J. (1984) «Ένα θέατρο ουσίας» Χατζηνικολή, Αθήνα

- Milev, N. Tondorov M. (1986) «Acrobatica» Medichina & Physcultura, Sofia
- Nelson, R. (2013) «Practice as Research in the Arts: Principles, Protocols, Pedagogies, Resistances». Basingstoke: Palgrave Macmillan
- Ponty M.M., «Phenomenology of Perception» Translated by Colin Smith <http://alfa-omnia.com/resources/Phenomenology+of+Perception.pdf>
- Richards, T., Grotowski J. (1995) «At work with Grotowskion Physical actions» Routledge editions, London
- Πρόγραμμα Σπουδών για την Παιδεία Χορού – Κίνησης και Οδηγός εκπαιδευτικού για το Χορό – Κίνηση [Στο Πλαίσιο των δραστηριοτήτων Αισθητικής Παιδείας για όλες τις βαθμίδες της Υποχρεωτικής Εκπαίδευσης]
- Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Υπουργείο Παιδείας και Διά Βίου Μάθησης.
- Schechner, R. (2011) «Η Θεωρία της Επιτέλεσης». Εκδόσεις Τελέθριο, Αθήνα
- Sheets - Johnstone, M. (2015) «The Phenomenology of Dance». Philadelphia, Pennsylvania: Temple University Press
- Woolland, B.(1993) «Teaching of drama in the primary school» Addison Wesley Longman Limited, London